

(v rubru odpovědi na žalobu jakož i v odvolání), nýbrž také žalobce ho již v rubru žaloby jako obchodníka označuje, nelze přece ještě říci, že je obchodníkem stroji, neboť to, že v dopisnici vepsal do své adresy slovo »stroje«, jest jen jeho jednostranné udání, a ze spisů není viděti, že žalobce správnost udání toho doznal, nebyloť to vůbec vzato na přetřes: žalobce dopisnici tu předložil pouze na důkaz, že nabídka učiněna byla bezzávadně, o správnosti slova, »stroje« se tím však nijak nevyjádřil. Nelze dále pominouti, ač nižší stolice o tom zjištění neučinily, že manželka při svém výsledku svědeckém udala, že je manželkou »strojníka«, za nějž se i žalovaný sám při svém výsledku vydával, a že manžel sporný stroj uvedl v chod v dílně svých rodičů, z čehož by se souditi dalo jen tolik, že pracuje jako strojník v dílně svých rodičů, což ho nečiní ještě vyrabitelem strojů na vlastní účet. Není-li tedy posud nic více zjištěno, než že žalovaný je obchodníkem, aniž se ví, v čem, a námitka zkrácení nad polovici dle čl. 286 obch. zák. vyloučena je jen, pak-li smlouva byla obchodem, není otázka vyloučení této námitky posud zralou k řešení, protože pouze z toho, že žalovaný je obchodníkem, nelze o sobě ještě nijak bezpečně usuzovati, že sporná smlouva je obchodem, neboť každý obchodník uzavírá i smlouvy neobchodní, a také sporná smlouva by obchodem nebyla, kdyby žalovaný byl na př. obchodníkem v koloniálním neb střižném nebo jakémkoliv jiném zboží, ale ne ve strojích, a prodej stroje nestal se v komisi. Dle stavu věci mohl by to býti, když kouten stroj individuálně určený a nejde tedy o dodávku ve smyslu čl. 271 čís. 2 obch. zák., obchod buď: dle čl. 272 čís. 3 neb posledního odstavce čl. 378 obch. zák., když by žalovaný buď byl komisionářem ve strojích anebo jakýmkoli jiným obchodníkem, avšak stroj sporný byl by prodal v komisi; dle čl. 273 obch. zák. obchod pomocný, měla-li obchodní živnost žalovaného předmětem právě stroje toho druhu, o jaký ve sporné smlouvě jde (motocykly) t. j. když by je na vlastní účet buď vyráběl (omezení obsahuje poslední odstavec cit. článku), aneb s nimi obchodoval t. j. kupoval a prodával; dle čl. 274 obch. zák. obchodem pomocným, když by obchodní živnost žalovaného byla takového rázu, že by bylo pochybno, náleží-li sporná smlouva k provozování této jeho živnosti, neboť pak ale to právě jen v pochybnosti, nikoli tedy bylo-li by nepochybně, že smlouva sporná k provozování živnosti té nenáleží, platila by domněnka, že smlouva obchodem jest. Jak vidno, jest třeba zjistiti, v čem obchodní živnost záleží, co žalovaný vyrábí a prodává, pokud se týče, kupuje a prodává.

Čís. 1903.

Splněním závazku k zaplacení nedoplatku kupní ceny za nemovitost není, i když vložen byl na nemovitost, místo, kde se nemovitost nalézá, nýbrž platí tu ustanovení § 905 obč. zák.

Nedoplatek kupní ceny za nemovitost dlužno vyrovnati ve měně státu, ve kterém nemovitost se nachází.

(Rozh. ze dne 10. října 1922, Rv I 458/22.)

Smlouvou uzavřenou ve Vídni dne 17. června 1913 koupil František G., bydlící tehdy ve Vídni, od žalované dům v Písku v Čechách za

71.000 K, jež zaplatil jednak hotově, jednak se zavázal zbytek kupní ceny (23.450 K) zaplatiti kdykoliv po púletní výpovědi. Nedoplatek byl na prodané nemovitosti knihovně zajištěn. František G. vypověděl dne 1. listopadu 1918 dlužnou jistinu, žalovaná však výpovědi pro formální vady neuznala, pročež dala žalobkyně jako universální dědička Františka G-a, v roce 1919 zemřelého, dne 16. dubna 1920 novou výpověď a po uplynutí výpovědní lhůty nabídla žalované zaplacení dlužné jistiny v korunách rakouských a když žalovaná nabízeného plnění nepřijala, složila je žalobkyně na soudě a domáhala se žalobou výroku, že zástavní právo zaniklo, že žalovaná jest povinna to uznati a trpěti jeho výmaz. *Procesní soud první stolice* žalobě vyhověl. *Důvody*: Ve smlouvě, dané ve Vídni, 17. června 1913 nebylo vůbec ničeho o tom ustanoveno, kde zbytek ceny tržové zaplacen býti má. Jest tedy plniti dle § 905 obč. zák. ve znění tehdy platném, kde úmluva se stala, tudíž ve Vídni, ježto jde o pohledávku peněžitou, tudíž věc movitou. Jen mimochodem budiž podotknuto, že v době uzavření smlouvy i dlužník ve Vídni bydlel. *Odvolací soud* žalobu zamítl. *Důvody*: Prvý soud věc posoudil mylně po stránce právní. Nevystihl jednak smyslu § 905 obč. zák., jednak přehlédl, že spornou otázku nelze řešiti jediňe dle tohoto zákona. Dle § 905 původní doslov obč. zák. jest splništěm, jde-li o věci nemovité, místo, kde věci ty jsou. Podle smlouvy ze dne 17. června 1913, o kterou zde jde, byl prodán a koupen dům v Písku. Šlo tu tedy o věc movitou. Splništěm kupní smlouvy byl Písek. Že jiné splniště nemohlo ani přicházeti v úvahu plyne z ustanovení §§ 431, 451, 452 obč. zák., dle kterých věc nemovitá nemuže býti jinde než v místě, kde je a kde veřejné knihy se vedou, ani odevzdána ani nabyta. Symbolického odevzdání ohledně nemovitosti zákon neuznává. Tomu není na závalu, že tu vlastně jde o zaplacení nedoplatku kupní ceny, neboť nebylo ve smlouvě ohledně placení tohoto nedoplatku sjednáno zvláštní splniště, a platí tedy i pro zapravení nedoplatku kupní ceny totéž splniště. Leč i kdyby se nehledělo k tomu, že tu jde o pohledávku hypotekární (§§ 451, 452 obč. zák.) a že splniště kupní smlouvy ze dne 17. června 1913 stanoveno jest v § 905 původní doslov, obč. zák., plynulo by z ustanovení § 1420 původní doslov obč. zák., že jest dlužník povinen platiti ve svém bydlišti. Není sporu o tom, že původní dlužník František G. posléze až do svého úmrtí bydlel a že i nynější dlužnice, žalobkyně bydlí v Písku. Plništěm jak dle smlouvy tak dle zákona (§§ 905 a 1420 obč. zák.) jest tedy Písek. Veškeré důsledky, k nimž první soud v základě svého mylného názoru o zákonném splništi dospěl, jsou tedy pochybeny a jest nedoplatek kupní ceny zapraviti ve měně v Písku obvyklé, tedy v korunách československých. Návor, že zůstane směrodatným vždy jen dlužníkovo bydliště v čase uzavření smlouvy, nemá v zákoně (§ 1420 prvotní doslov obč. zák.), opory. Leč tím řešena jest toliko otázka, jakých bylo při zapravení nedoplatku kupní ceny užiti platidel, nikoliv také otázka, mnoho-li v korunách československých musí žalobkyně zaplatiti, by nedoplatek ten uhradila. Neboť jak v § 905 obč. zák., tak i v čl. 336 obch. zák. stanoveno jest toliko druh platidla, jehož se má užiti, není-li umluvené platidlo ve splništi již v oběhu. Nutno tedy také uvážiti toto: Smlouva ze dne 17. června 1913 zní na bývalé koruny rakousko-uherské, tedy na měnu, která přestala býti jak v Československé republice, tak v republice Rakouské zákonným plati-

dlem. Zákonem ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. bylo v příčině úpravy oběhu platidel v Československé republice ustanoveno, že závazky, znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti této republiky, platí se v korunách československých, při čemž se počítá 1 K č. za 1 K rakousko-uherskou. Jest tedy podle toho žalobkyně povinna, zaplatiti tolik československých korun, kolik dle smlouvy rakousko-uherských korun dluhuje. Ježto žalobkyně složila na soudě jistinu v K rakouských, nedostála tím své zákonné povinnosti ani ohledně platidla, ani ohledně výše a žalovaná není dle §§ 1413 a 1415 obč. zák. povinna uznati to za placení.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

V tomto případě lze úplně stranou ponechati otázku, zda je splněním závazku žalobkyně Písek či Vídeň, a stačí proto jen mimochodem připomenouti, že názor odvolacího soudu, že splněním byl Písek, nemá opory v ustanoveních §§ 905 a 1420 obč. zák., jichž odvolací soud se dovolává, a jež vzhledem k § 104 třetí dílčí novely přicházejí v úvalu jen ve svém původním doslovu. Není správným, že dle § 905 obč. zák. pro zaplacení nedoplatku kupní ceny za nemovitost platí — nebylo-li nic jiného ujednáno — totéž splnění jako pro odevzdání nemovitostí, neboť požadavek kupní ceny jest věcí movitou a nepozbývá této povahy tím, že byl hypotekárně zajištěn (§ 299 obč. zák.) a druhá věta § 1420 obč. zák., kterouž odvolací soud má patrně na mysli, tvrdě, že dlužník jest povinen platiti ve svém bydlišti, týká se dle jasného doslovu zákona jen platů mimo-smluvních, zde však jde o závazek smluvní. Ježto pak ani z povahy věci ani z účelu právního jednání neplyne, že splněním jest Písek, dlužný tvrditi, že dle § 905 (st. zn.) obč. zák. splněním závazku původního dlužníka Františka G-a, který přešel nezručeně na žalobkyni jakožto jeho universální dědičku, byla by Vídeň t. j. místo, kde slib učiněn. Avšak § 905 obč. zák. pouze stanoví, že co do míry, váhy a druhu peněz jest se řídit dle místa, kde věc má býti odevzdána. Byť i pravidla toho bylo používáno též co do měny, není tím přece nikterak vysloveno, že měna, ve které jest splnění peněžitého závazek, řídí se za všech okolností a každým způsobem bezvýjimečně splněním, nutno spíše uznati, že platí po případě dle povahy měny i jiná měna, než měna splnění. Pro obor práva obchodního stanoveno v té příčině v čl. 336 obch. zák., že v p o c h y b n o s t e c h mají míra, váha, ráz a druh mincí, čítání času a vzdálenost, které platí v místě, kde jest splnění smlouvy, pokládány býti za smluvené. V občanském zákoníku není tato zásada výslovně obsažena, ale není závady, by jí dle §7 obč. zák. nebylo obdobně šetřeno také v právních záležitostech občanských. V tomto případě jde o nedoplatek kupní ceny za písecký dům, jež žalovaná prodala v roce 1913 manželce žalobkyně za trhovou cenu 71.000 K tehdejší měny rakousko-uherské. Dům má dnes po rozluce měnové alespoň touž cenu v korunách československých (při projednání pozůstalosti Františka G-a v roce 1920 byl bez inventáře soudně odhadnut na 103.220 Kč). Mezi prodaným domem a kupní cenou jest tak těsný vztah a souvislost tak nerozlučná, že nelze připoušteti možnost, aby žalobkyně, která má dům v plné hodnotě tuzemské výhodně

měny a bere z něho užitky v téže měně, směla protihodnotu t. j. kupní cenu pokud se týče zbytek jí kreditovaný splatiti na úkor žalované. To by odporovalo všemu právnímu cítění i zásadám spravedlnosti a slušnosti, a pokus žalobkyně, zhostiti se závazku soudním složením dluhu v měně rakouské, přičí se dobrým mravům a nezasluhuje soudní ochrany. K tomu přistupuje úvaha, že kdyby byla žalovaná jako prodatelka svého času dostala příslušnou část kupní ceny hotově vyplacenu, byla by jí v tuzemsku mohla přeměnit v koruny československé, a proto nemůže jí býti na újmu, že nežádala hotového zaplacení, nýbrž posečkala kupiteli. Povaha věci nutká tedy v tomo případě přímo k závěru, že žalobkyně jest povinna, plniti sporný závazek v měně tuzemské, kterouž jest od 12. dubna 1919 československá měna korunová a to tak, že jedna koruna československá se rovná jedné koruně rakousko-uherské, bez ohledu na měnu splniště (Víděň), že tedy žalovaná nemusí se spokojiti nabízenými a složenými korunami rakouskými a že nárok není opodstatněn. Dovolací soud, kterýž ostatně rozhoduje důsledně ve smyslu právě naznačeném, dospívá tudíž, třeba z jiných důvodů, k témuž úsudku jako soud odvolací, a proto nelze tvrditi, že odvolací soud, zamítnuv žalobu, nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Pokud dovolatelka uplatňuje, že žalovaná bezdůvodně odepřela přijati zbytek kupní ceny, když jí byl nabízen v roce 1918 a 1919 před tuzemským okolkováním bankovek v tehdejší jednotné měně rakousko-uherské, a proto nese následky tohoto odepření, připomíná se, že domníval-li se dlužník František G. a snad i žalobkyně, že žalovaná jest povinna přijati dlužný peníz a neprávem jej odmítá, měli se zachovati dle § 1425 obč. zák. a již tenkrát (před rozlukou měnovou) složiti dluh v rakousko-uherských korunách na soudě, by se takto sprostili svého závazku. Neučinivše tak, musí sami sobě přičítati důsledky svého opomenutí.

Čís. 1904.

Nárok, jímž domáhá se klášterní konvent na obci plnění opakujících se dávek jako odměny za vykonané služby, jest uplatňovati na soudě.

Držba jistivého práva počíná se okamžikem, kdy to, co posud plněno, jako dluh se požaduje a plní. Z jakého důvodu bylo dosud plněno, zda-li snad dělo se tak bez důvodu, z uznalosti anebo liberality, je pro možnost a započetí držby práva právě tak lhostejno, jako nezáleží na tom, že dosud plněno jen proti vzájemnému plnění, nadále však požaduje a plní se jako dluh bez ohledu na vzájemné plnění.

(Rozh. ze dne 10. října 1922, Rv I 490/22.)

Obec Ch. od nepamětných dob přivařovala ve svém pivovaru klášteru kapucínů každoročně 18 sudů piva z přineseného ječmene proti zaplacení pivní dávky 1 zl. 05 kr. za každý sud; později dodávala toto množství piva klášteru proti tomu, že jí nahražoval běžnou cenu dvou korců ječmene na každý sud, neboli běžnou cenu 82.7 l ječmene na každý hektolitr piva a platil z každého sudu piva 2 K 10 h pivní dávky. Když obec pachtovními smlouvami ze dne 1. června 1868, 22. května 1875, 24. října 1885 a 21. října 1898 pivovar propachtovala, přesunula závazek